

M. Helena Tolosa - veu

Pep Prat - música, composició i direcció musical

Josep M. Tolosa Torrebella - pintures

Xavier Vallès - text i guió

Martí Peraferrer - direcció artística

Vivim temps estranys, no cal insistir gaire en aquest punt. I no ens referim només a la crisi, que de tant llarga ja és una invisible companya de viatge.

L'home, la humanitat, n'ha vistes de tots colors, i molt pitjors que aquesta. Però els temps són estranys, tan estranys que foragiten la gent de casa, tot hi haver cases buides, que es passa gana, tot i que es malversa més que mai, que sabem més, però cada vegada coneixem menys, que el diner és un dígit evaporadís i la vida mateixa un problema que cal solucionar.

Potser cal retornar als mots el seu sentit, per redescobrir-los arrelats en el que som i el que volem, la veritat comuna que ningú coneix, però en la que tots ens podem retrobar.

Xavier Vallès

Així podria començar aquests recorregut que ens transporta de l'ahir a l'avui per redescobrir el sentit amagat de les paraules dels nostres poetes que ens mouen pel temps en un poesia de l'ara i aquí, on els mots , no perden el seu sentit.

☞ ELS DIES ☞

Floreixen i moren els dies,
deixant-nos tristesa només.
De nits estrellades omplies
un temps, el teu cor, en excés,
or pàl·lid de vespres collies,
com flors per a íntims vergers.

Bellesa del món posseïda,
segura, feliç veritat,
perduda tot just assolida,
anhel de conèixer una vida
més pura, més alta, callat
misteri del cor, aleshores:
tot minva, tot mor, calcigat
pel ritme feixuc de les hores.

Passem fent adéus cap enrere:
allò que hem tingut un moment
es perd en la inútil carrera;
sols queda un record i un lament.
Passem com l'encesa primera
de l'alba, com fressa de vent.

"Els dies" Joan Vinyoli,

☞ ☞

☞ PLANY DE CALIPSO ☞

Ara tu, només tu, l'àrdua nit i la terra,
i els mots, els mots que solquen aquesta
soledat;
sota un torrent de llunes el darrer cel
enterra
les flors aponcellades, l'Àngel inviolat.
El mar és fet de plors, el món dels morts
respira
en cada negra fulla i en cada fred estel,
en els teus ulls d'espectre tremola una
guspira
de joventut enterca presa en un llac de
fel.

Oh mare* que em dugueres per un
camí tan tendre,
ara, sense demà, enllà del freu de
cendra,
haurem d'oblidar el sol, tot el que és
or i esclat.
Portaré el que fou teu en la teva vall
d'ombres
i viurem sempre més quallats pel
passat
dintre el bosc delirant dels signes i dels
nombres.

*Sonet 4 "Plany de Calipso";
Mercè Rodoreda *Llicència literària "Oh
pare que em dugueres..."*

☞ ☞

☞CANÇÓ DE BRESSOL☞

Jo tinc una Mort petita,
meua i ben meua només.
Com jo la nodresc a ella,
ella em nodreix igualment.
Jo tinc una Mort petita
que trau els peus dels bolquers.
Només tinc la meua Mort
i no necessite res.
Jo tinc una Mort petita,
i és, d'allò meu, el més meu.
Molt més meua que la vida,
amb mi va i amb mi se'n ve.
És la meua ama, i és l'ama
del corral i del carrer
de la llimera i la parra
i la flor del taronger.

*La nit (1953-1956) "Cançó de Bressol";
Vicent Andrés Estellés*

☞ ☞

☞ EL SILENCI DELS MORTS ☜

La terra cobra el delme. No parlem,
però, dels morts i fem-nos lentament
al pensament que alguna cosa d'ells
és molt a prop.

Visquem-ne acompanyats
com si només ens departís una paret de fum
que priva sols de veure'ns. Llur silenci
se'ns fa sensible, de vegades,
intensament, en un record.
No deixis de voltar-te
de les seves imatges. Cada dia
posa'ls flors al costat, per si poguessin
sentir la flaire de les roses.

Què sabem de cert
de llur manera d'ésser? Preservem les coses
que van tocar, deixem-les allà on eren,
quietament. I potser un dia
se't manifestaran.

I si no ho fan, espera
pacientment, contemplativament,
tota la vida. Viu la teva vida
mesclada amb ells.
Usa dels morts així.

Vent d'Aram, Joan Vinyoli

☞ ☜

☞ SI ANÉSSIS TAN LLUNY... ☜

Si anessis lluny
tan lluny que no et sabés
tampoc ningú sabria el meu destí,
cap altre llavi no em tindria pres
però amb el teu nom faria el meu camí.
Un ram de noies no em fóra conhort
ni la cançó sota el dring de la copa,
vaixells de guerra vinguessin al Port
prou hi aniria, mariner de popa.
Si jo posava la bandera al pal
i era molt alta, t'hi veuria a dalt

*Si anessis tan lluny, "La Rosa als llavis" 1923;
Joan Salvat-Papasseit*

☞ TOT CALLA, TOT ES RESISTEIX ☜

Tot calla, tot es resisteix;
cada vegada es fa més i més
ampla
la solitud al meu entorn.
Hi ha una font viva que no para
mai de rajar: l'escolto
de nit al cor de cada cosa.

*Cants d'Abelone, 1983. Joan
Vinyoli*

☞ ☜

☞ FOGUERA JOANA V ☜

Amic, et citaré al cor d'una petxina.
Petit ocell, ajoca't en el pit de l'onada.
Dóna'm la llengua, amor.
Dóna'm la sal.

I dóna'm també
aquest dolç llangardaix que en duu follia
quan s'enfila per l'herba.
Ben a pleret, que ens hi atrapi l'alba.

Els meus pits són dos ocells engabiats
quan els teus dits els cerquen
per entre les fulles i les flors del vestit.

Però quan fulles i flors cauen a terra
-que el desig porta dalla!-
són dos peixos que et fugen de les mans
en les crestes nevades de la mar.
Dolç enemic, amb caçapapallones
em pares trampes pels plecs del plaer.

Avui tancaria el llangardaix en una gàbia. I
que fos la festa dels dits,
la dansa de l'heura a cau d'orella,
la tendresa de la planta dels peus,
l'or negre de cella i de l'aixella.
Seguiria els camins que el deliri oblida
amb pas molt lent
com el del bou que llaura
aquest paisatge de lluna gitana.

Si algú em deia que la teva espasa
no enduraria tres guerres,
-ni tan sols tres batalles seguides!-
li reconeixeria el fet
sense gens de recança.

Però si algú gosés dir
que hi ha juguina més dolça
sobre la terra,
que li caiguin de cop totes les
dents
per mentider!

Perquè venies sense armes
t'he obert les set portes del castell
i cap guaita no he deixat rere els
merlets.
I he llençat l'anell a l'aigua
perquè un peix, o la lluna,
el guardi en el seu ventre.

*Foguera Joana V ,poemari "Bruixa
de dol" Maria Mercè Marçal*

☞ ☜

He naufragat en una mar profunda:
no em parreu de platges.
Tu, amiga, mereixes
un cant sense falliments.

III

Vares venir fins on jo dormia
i em vas despertar,
i em vas convidar a tenir set,
una gran set per a la qual
et vas fer copa on jo la pogués beure.

VIII

Vàrem emprendre un llarg, difícil,
perillós camí. I estimàvem les coses
-fossin neu o fang
rosada o constel·lació.
I les fèiem nostres per causa
de l'amor que ens havia ensenyat com
anostrar-les.

IX

Cercàvem or i vam baixar a la mina.
I la foscor s'il·luminà de sobte
perquè érem dos a contradir la nit.

XIII

Parlàvem, esperàvem,
i ens va ser dit: Aneu en la carrossa
i no us precipiteu a l'abisme
Però
l'abisme era en tot: en les parets
i en els arbres,
en els carrers
i en les fulles,
en les colors i en els sons,
en els afores de l'avui i en els
voltants del demà.
I nosaltres anàvem
contents dalt la carrossa,
cap a la nit perfectiva.

XV

Hoste meu, dorms a la galeria;
canten ocells però no et
despertem:
tu sempre vetlles i veus
la pluja verda, l'alba roja,
la fruita d'or, el falcó reial.
Tu ets el pastor que vaga
solitari, de nit.
M'he desullat de tant mirar-te,
m'has emboirat la solitud.
Ombres, feresa, vent,
són la teva parla.
Volen orelles en sentir-la,
la penya es torna riu.
De genolls he caigut,
flectat segueixo invisibles passos:
no he d'assolir-te mai.
Ressonno tot com el buc ple
d'abelles.

Fragments "Llibre d'Amic" 1955-1959

Joan Vinyoli

☞ CANÇÓ DE REM I DE VELA XII ☞

Entre les barques quan passa l'amor,
no duu la fúria de crits ni besades,
l'amor que passa a la vora del mar,
és blau verdós i flexible com l'aigua.
Entre les barques quan passa l'amor,
no s'ha vestit de passades molt llargues,
l'amor que passa a la vora del mar,
curt refilet de pinsà i cogullada.

Perquè a la platja hi arribi l'amor,
hem de tenir una miqueta de calma,
i una gavina pel cel adormit,
una gavina i una aigua ben blava.
Perquè a la platja hi estigui de grat,
ni una estrelleta li amagui la cara;
l'amor que passa a la vora del mar,
va sospirant per les nits estrellades.

L'amor que passa a la vora del mar,
vol que tot just es bellugui la barca,
vol a la vela una mica de vent,
però té por de sentir les onades.

Vol una galta que es deixi besar,
però que hi posi una certa recança;
l'amor que es diu a la vora del mar,
és un amor de molt poques paraules.
Amor d'estrella que apunta en el cel,
amor tranquil si agonitza la tarda,
ran de la cara se'ns gronxa l'airet
i el cant del grill ens arriba a la platja.

Entre les barques quan passa l'amor,
no vol ni plors, ni gemecs, ni rialles,
l'amor que passa a la vora del mar,
és un sospir que batega com l'aigua.
Que si per cas hi ha una punta de grop
si xiscla el vent, i si trona, i si llampa,
l'amor que passa a la vora del mar
esporuguit va fugint de la platja.

Cançó de Rem i de vela XII, " Cançons de rem i
de vela" (1923) Josep Maria de Sagarra

☞ ☞

☞ SI VE L'INSTANT ☞

Si ve l'instant que veus que
defalleixo
-sóc feble al capdavall; ho saps
com jo-
no em deixis desistir.
Recorda'm els projectes no
acomplerts,
retreu-me les paraules
amb què vaig comprometre'm
per tu i per mi,
fes-me, si cal, memòria del lloc
i dels objectes que ens
acompanyaven.
Només tu pots parlar-me'n sense
por
i ens redreçarem junts altra
vegada.

Si ve l'instant que veus que
defalleixo, " L'hoste insòlit" (1978),
de Miquel Martí i Pol

☞ ☞

☞ CANIGÓ, CANT X ☛

Lo virolat verdum ja no hi refila,
lo rossinyol no hi canta, que gemega,
arpa d'on, l'alegria escorreguda,
tan sols la corda del neguit hi resta.
Lo vent que sòpit en lo bosc dormia
se remou tot plegat com una fera,
s'ouen lladrucs sinistres dins lo còrrec,
i damunt dels teulats cants de xabeca,
i de núvol en núvol per los aires
rodar lo tro, prelude de tempesta

Cant X Guisla, "Canigó"; Jacint Verdaguer

☛ ☞

☞ NOMÉS UN ARBRE ☛

Només un arbre, a la vorera, porta
el tremolor del mar, i el frec de fulles
retorna el benefici de les ones.
Les roques mortes en arenes mortes
viuen només uns brins d'herba poruga.
Mar foll de gris i verd i força d'aire:
trenca cristalls sobre la costa blana!
Aprèn l'ombra llunyana, blava i blanca,
dels núvols plens de vent i pròdigs d'ales.
Només en mi pots créixer més i estendre
més pura sal, més amagada pedra,
i encara retrobar-te en camins foscos
per balenes remotes i algues velles.
Però jo m'he perdut en les planúries
que han oblidat la dansa, el crit de l'aigua
entre alzines i roures, entre llunes
sense rius, sense pous, sense ones
altes.

Només una arbre, "ROSA SECRETA ", Imitació
del Foc, Bartomeu Rosselló-Pòrcel

☛ ☞

☛ LA NIT I EL DIA ☞

Baixem a les profundes
aigües del son a traficar amb els
peixos
de la memòria
al menys distanciadament
possible,
no perquè et responguin
veus abissals,
tan sols el moviment
de l'aigua negra, sumptuosa, rica
de qui sap quins secrets.
Estranyes nits...
Albes després: el ganivet del dia
clivella els finestrons, penetra, llis,
un fi corrent de llum,
voleien llençols blanquíssims, grans
ocells, posant-se
sobre els pallers cremant de groc,
el rec brogent es precipita en el
saltant,
que l'engoleix.
S'estenen blats fins a la ratlla
de l'horitzó.
Els cavalls es desboquen

La nit i el dia; Joan Vinyoli

☛ ☞

☯ RUNA ☯

Mira: jo sóc una paret. Els pares van
alçar-la
maó sobre maó fins a la mida
que veus, una paret de casa humil.
Fixa't com es clivella,
com va esfondrant-se a poc a poc
amb sord,
feixuc estrèpit.
Però ja a terra tot
amb mans obreres de paraula,
nit rera nit,
pacientment plego la runa
i novament edifico

Encara les paraules, J. Vinyoli

☯ ☯

☯ DESERTA EL FOSC ☯

Deserta el fosc, i que et sigui la pena
com un espai secret de tu mateix
des d'on tot és insòlitàment digne.
No l'enyor que marceix, sinó el cabal
de serenor, la solitud entesa
com un estar en les coses per
comprendre'n
les mudances, els ritmes, la bellesa.
Així el dolor no crema ni resseca
i en el silenci hi trobes l'harmonia
que semblava trencada ja per sempre.
Deserta el fosc, surt a la llum i viu.

Deserta el fosc, Miquel Martí i Pol

☯ ☯

Aquesta peça teatral va ser estrenada en el 8è cicle de Paraules Nocturnes,

l'Auditori Municipal de Santa Coloma de Farners,

a 19 de juliol de 2013

Josep Maria Tolosa Torrebella
<http://www.joseptorrebella.es/>

COL.LABORA

ARTP
PRODUCCIONS

 laguarda
flors